

νω ἀπὸ τὸν τοῖχο μιᾶς μάντρας. Ἀγριεμμένα τὰ σκυλιὰ τὸν γαύγιζαν στὸ πέρασμά του, τὰ παιδιὰ κ' οἱ γυναικες πρόβαιναν σὲ πόρτες καὶ παράθυρα νὰ ἰδοῦν τί γίνεται. Ἐφτασε στὸ σπίτι του κι ἀνέβηκε τῇ σκάλα γλήγορα καὶ σκοντάδοντας. Λεφτά, εἶπε, μὲ ξώφρενα μάτια καὶ κομμένη φωνή. Μέσα, θέλω λεφτά, τ' ἀκοῦς ; Γλήγορα, λεφτά !

Ἡ μάννα του ἐκέρωσε. Τί ἔπαθε ὁ γιὸς της, τί μεγάλο κακὸ τοῦς βρῆκε !—Μ' ἀκοῦς λέω ; φώναξε κλωτσώντας μιὰ ξύλινη κασέλα.

Ἐσκυψε ἀμίλητη ἐκεῖνη καὶ μὲ παγωμένα καὶ τρεμάμενα χέρια, ἀνοιξε τὸ κλειδωμένο σεντούκι, ἔβγαλε ἕνα γαλάζιο μαντήλι πού στὴν ἄκρη του εἶταν δεμένος κόμπος μὲ παράδες —Πάρ' τὰ καὶ νά-ναι γιὰ καλὸ σου, μουρμούρισε μὲ λαχτάρα.—Νερό! εἶπε, γλήγορα λίγο νερό !

Ἡ μάννα του βγήκε νὰ τοῦ τὸ φέρη. Ἐχωσε ἐκεῖνος τὸ κομπόδεμα στὸν κόρφο κ' εἶταν ἕτοιμος νὰ φύγῃ. ὅταν ἔβω ἀγροίκησε κουθέντες. Ὁ φονιάς ἔστησε τ' αὐτὶ καὶ πολέμαε ν' ἀκούσῃ.

Τὴν ὥρα πού ἡ μάννα του γύριζε μὲ τὸ ποτήρι, ἀκουσε πατήματα κάτω στὴν μπασά. Ἀπὸ τῇ πόρ-τα πού ὁ γιὸς της τὴν εἶχε ἀφήσει ἀνοιχτή, μπηκὴν οἱ χωροφύλακες. Σὰν τοὺς εἶδε, μαρμάρωσε. Γιὰ νὰ μὴν τῆς πέσῃ τὸ ποτήρι, ἄπλωσε τὸ χέρι νὰ τ' ἀκ-κουμπήσῃ ἀπάνω στῆς σκάλας τὸν καταράχτη. Τὸ πᾶνωμα ἔφευγε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της κ' ἡ ἴδια ἔπεφτε, κατέβαινε χωρὶς νὰ πατῇ πουθενά, τὴν κα-τάπινε ἡ γῆς. Μιὰ σιδερένια ντανάλια τῆς εἶχε σφιγμένο τὸ κεφάλι ἀπ' τὰ μηλίγγια κ' ἕνα μού-διασμα ἀγγυλωτὸ τῆς χιλιοτρυποῦσε καὶ τῆς μά-ζεψε ἀλάκναιρο τὸ κορμί.

Τὸ ποτήρι ξέφυγε ἀπ' τὰ δάχτυλά της κι ἀνα-ποδογύρισε ἀπάνω στὸν καταράχτη βρέχοντας τὸ παρκαλυμένο της χέρι. Ἀνατρίχισε, χαμήλωσε τὰ μάτια, εἶδε πὼς πατοῦσε γερά, εἶδε ξανὰ τοὺς χω-ροφύλακες. Ἀνοιξε τὸ στόμα καὶ ρώτησε μὲ λιγο-ψυχιά : Τί ἀγαπᾶτε ; — Ὁ γιὸς σου εἶναι ἀπάνω ; εἶπε ἕνας ἀνεβαίνοντας.

— Ὅχι ! ἀποκρίθηκε ἡ καρδιά της σύψυχῃ, φέροντας τῇ λαχταριστὴ φωνή ὡς τὰ χλωμιασμένα της χεῖλη.

— Ἀκου, κυρά, τὸν ζητάμε γιὰ τὸ φόνο πού ἔκαμε.

Τὰ μάτια της ἐτέντωσαν τρομαχτικά, χωρὶς νὰ βλέπουν μπροστά τους, τὰ χέρια της τινάχτηκαν σὰν ἀγριεμμένα πουλιά, κ' ἡ καρδιά της ξώφρενη φώναξε : Ἐδῶ εἶναι ! πάρτε τον ! πάρτε τον !

Κ' ἔκαμε πίσω τρεκλίζοντας καὶ τ' ἀχαμνά της χέρια, τὰ δούτυχα, πού δὲν τὰ ὥριζε, ἀνοῖξαν καὶ τὰ δυὸ μαζί πασπατεύοντας σὰν τυφλά, τὴν

πόρτα τῆς κάμαρας, ὅπου ὁ φονιάς στέκονταν κα-τακίτρινος, μὲ μάτια γουρλωμένα, ἀσάλευτος σὰν πετρωμένος.—Πάρτε τον ! πάρτε τον !

Κ' ἐνῶ οἱ χωροφύλακες τὸν κατέβαζαν, ἡ μάν-να γέλασε ἕνα τρανταχτὸ καὶ παράξενο γέλιο πού ἔσκισε τὸ σπίτι συθέμελο καὶ σκόρπισε τὴν ἀνατρι-χίλα καὶ στοῦ φονιά ἀπάνω τὸ πετόσι.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Η ΚΟΥΝΙΑ

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ δλόμορφα, τὰ πιὸ ποιητικὰ ἔθιμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πού διατηρεῖται στὰ χω-ριά, ἐκεῖ ὅπου δὲν μπόρεσε ἀκόμα ἡ ἐπίδραση τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ νὰ νεκρώσῃ κάθε σημάδι τῆς ἐ-θνικῆς μας ζωῆς. Ὁ Ἑλληνας γεννήθηκε φυσιο-λάτρης καὶ τέτοιος ξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ παμπάλαια χρόνια ἴσαμε σήμερα. Λάτρευε καὶ λα-τρέδει μὲ ὅλη τὴ δύναμη, μὲ ὅλο τὸ φανατισμὸ πού ξεχωρίζει τὴ φυλὴ μας, ὅλα τῆς φύσης τὰ μυστή-ρια. Ἀδιάφορο κι ἂν τὰ ὀνόματα ἀλλάξανε.

Καὶ τὸ ἔθιμο τοῦτο, ἡ κούνια, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἕνα μεγαλόπρεπο πανηγύρι γιὰ τὸν ἐρ-χομὸ τῆς ἀνοιξῆς, μιὰ πάγκαλῃ γιορτῇ γιὰ τὴν Ἀνάστασι τῆς Φύσης τῇ θαμάσια ! Ἐθιμο πασχα-λινό, ἀνοιξιάτικο. Τῇ γιορτῇ τῆς φιλόστοργης Ἡ-ριγόνης πού κρεμάστηκε ἀπ' τὸν καημὸ της γιὰ τὸν ἀδικο τοῦ πατέρα της Ἰκάρου σκοτωμὸ (ἀλληγο-γορία πού παρασταίνει τὴ γονιμότητα τῆς Φύσης) γιορτάζει ἴσαμε σήμερα ἡ Ρωμιοσύνη γιὰ τιμὴ τοῦ ξαναγεννημοῦ τῆς Φύσης, καὶ μάλιστα πανηγυρικά, ἀφοῦ ἔτυχε νὰ συμπέφτῃ μὲ τῇ γιορτῇ τοῦ ἡθι-κοῦ τοῦ κόσμου ξαναγεννημοῦ.

Μεθυστικὴ μυρωδιὰ σκορποῦνε γύρω τὰ δέντρα τὰ δλάνθιστα καὶ τᾶγεράκι τῆς θάλασσας τὸ μυρω-μένο, τᾶηδόνια μὲ δλόγλυκεια φωνὴ ψάλλουν τοὺς ἔρωτές τους μέσ' τὰ πλατάνια τᾶσημόχρωμα, πού στίς ρίζες τους κυλοῦνε γάργαρα νερά· ἡ Φύ-ση μοιάζει μὲ παράδεισο καὶ ἴσως νὰ εἶναι ἀληθινὰ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ κεῖνο πού φαντάζεται καὶ περιμέ-νει ὁ ἄνθρωπος «πέραν τοῦ τάφου». Ὅπου γυρίσῃς βλέπεις κάλλη κι ὁμορφιά, ἀρίφνητες ζωὲς δλόγυ-ρα γεννοβολὰ ἡ Φύση.

Ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ δὲν μπορούσε νὰ μὴ φανε-ρώσῃ τὴ συγκίνησιν, τὴ χαρὰ της. Εἶτανε ἀδύνατο νὰ μείνῃ ἀπαθὴς μπρὸς σ' ἕνα τέτοιο μεγαλόπρεπο μυστήριον. Κάθε ἑλληνικὴ καρδιά εἶτανε ἀνάγκη νὰ φανερώσῃ τὰ αἰσθήματα πού τὴν πλημμυρούσαν.

Ἀπὸ τὴν Τρίτῃ τῆς Λαμπρῆς ἴσαμε τὴν Πεν-
τηκοστὴ ὅλες οἱ νέες καὶ ὅλα τὰ παληκάρια τοῦ
χωριοῦ συνάζονται κάτω ἀπὸ τὸ γέρο-πλάτανο τῆς
βρύσης. Σὲ λίγο ἀκούεται μελωδικώτατη φωνή, μιὰ
γλυκύτατη ἁρμονία, τὸ ρυθμικώτατο τραγούδι τῆς
κούνιας :

σίδερο νᾶναι τὸ σκοινὶ καὶ τὸ κλωνάρι ἀτσάλι,
καὶ κείνος ποῦ τὴν ἔκανε νὰ ζῇ νὰ κἀνῃ κι ἄλλη.

Τὸ τραγούδι ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ ὅλη τὴ συν-
τροφικὰ συναδεδομένη κι ἀπὸ τῆς βρύσης τὸ μουρ-
μούρισμα κ' ἔτσι σχηματίζεται μαγεφτικώτατη ἁρ-
μονία ποῦ σὲ κάνει νὰ ζῇς σὲ κἀτὶ ἄλλους κόσμους
δνειρόπλεχτους. Θαρρεῖς πὼς ἀκούς τῆς ἀδικοθάνα-
της Ἡριγόνης τὸ μοιρολόι . . .

Ἡ λαϊκὴ Μοῦσα μὲ τὴν ἄφταστη ὁμορφιά της,
τάσυχριτα δημοτικὰ μας τραγούδια δίνουν καὶ
παίρνουν τότες. Ὅλα τὰ πάθια τῆς ἀνθρώπινης ψυ-
χῆς τὰ βλέπεις μπροστὰ σου ὁλοζώντανα ζωγραφι-
σμένα μὲ τὴν πανέμορφη τῆς μάννας μας γλώσσα—
τὴν τόσο περιφρονημένη ἀπ' τοὺς σχολαστικούς δα-
σκάλους, τοὺς ἀνίδεους—τὴ γλώσσα τῆ ζυμωμένη
μὲ τὸν ἵδρω καὶ τὸ αἷμα τῆς φυλῆς μας. Κάθε κο-
πέλλα καὶ κάθε παληκάρι ξεχύνει σὲ ὀλόγλυκα
τραγούδια τὸν πόνο τῆς καρδιάς του. Τὰ ντέρτια
τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πατρίδας ἢ λατρεία, ἢ λύπη
τοῦ χωρισμοῦ, τῆς ξενιτειᾶς τὰ βάσανα καὶ τοῦ «κα-
λῶς ὀρίσατε» ἢ χαρά, νά ! τὰ ἱδανικὰ γιὰ τὰ ὅποια
πάλλει κάθε ἑλληνικὴ καρδιὰ καὶ ποῦ ἡ λαοπελέ-
κητὴ Μοῦσα ἀπαθανάτισε σὲ μαγεφτικώτατους στί-
χους. Καὶ ὅλ' ἄφτ' τοις μὲν σὲ παθητικώτατο ρυθ-
μὸ σύμφωνα μὲ τὰς κινήσεις τῆς κούνιας καὶ νὰ τὰ
τραγουδοῦν μὲ τὴ μελωδική τους φωνὴ ὀλόδρσες χω-
ριατοπούλες ! ὦ ! τὸ καταλαβαίνω πὼς μοῦ εἶναι ἀδύ-
νατο νὰ παρκαστήσω μὲ λόγια τὰ ὅσα νοιώθω μέσα
στὴν καρδιὰ σὰ βλέπω τίς ἀέρινες τῆς κούνιας κι-
νήσεις κι ἀκούω τὰ μαγεμένα τραγούδια ! Μονάχα
ὁποιος εἶδε μὲ τὰ μάτια του τὸ μαγικὸ ἄφτὸ θέα-
μα καταλαβαίνει τί σημεῖα ἔχει καὶ πόση ποίηση
κλεῖ μέσα της ἡ ἀπλὴ ἀφτὴ λέξη, κούνια !

ὦ ! εἶθε αἰώνια νὰ ζήσης ποιητικώτατο ἔθιμο,
βγαλμένο ἀπ' τὰ σπλάχνα τῆς Ρωμοσύνης, εἶθε νὰ
μὴ μπορέσῃ νὰ σὲ ξοντώσῃ ἢ φοδερῇ τῆς φυλῆς
μας μάστιγα, ὁ ἄθλιος ψευτοπολιτισμὸς ποῦ κάποιος
ἐκφυλοὶ μισοφραγεμένοι θέλουνε, σώνει καὶ καλὰ,
νὰ μᾶς σερεῖρουνε.

Σάμο 15 τοῦ Ἀπρίλη 1911.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

ΤΗΣ ΤΟΥΛΑΣ ΜΟΥ

Εἶταν ἡ ὥρα ποῦ ὁ τρανὸς βασιλιάς λουζόταν
στῆς λίμνης τοὺς κόρφους, ἀλαφροσκορπώντας τὴν
κροκόβαφη πορφύρα του στῆς πλάστρας Φύσης τὴ
λουλουδιασμένη ἀγκαλιά ! Ἡ ὥρα τῆς ἡδονικῆς
σκληριάς τῶν πιναυρμόνων ὕμνων ποῦ ἡ Φύση μό-
νη γνωρίζει νὰ ψάλλῃ ! Ἡ ὥρα, τέλος, ποῦ ἡ παι-
δοῦλα, πειστωμένη, ἔτσι, γιὰ τὸ κάμωμα τοῦ ἡ-
λιου, ἐγερνε τὸ κουρασμένο της κορμί, μὲ τὰ βλέ-
φρα μισοκλεισμένα ἀπὸ τὸ μεθυστικὸ χάιδεμα τῆς
ἀνθίνης μοσχιάς ! . . .

Πάνωθι τῆς, στὰ κλώνια παραπονιάρικης ἱτιάς,
εἶχε χτισμένη τὴ φωλιά του ζουρλὸ χελιδονιῶν ζευ-
γάρι. Ὀλημερίς—τὰ λωλά—κρυφοσιμίγανε ἐρωτικὰ
καὶ γιομίζαν τὸν ἀέρα ἀγάπης τρελλὰ τραγούδια !
Μά, ὦϊμέ ! δὲν εἶταν ἡ χαρὰ τους γιὰ πολὺ ! . . .
Μιὰ κακὴ αὐγὴ, κατσουφιασμένη μέρα, ἡ χελιδono-
πούλα ἀρρώστησε ! . . . Ἀπὸ τότε ! . . . σὰν ξεφρε-
νιασμένο τὸ ταῖρι της στριφογυρνᾷ στὴν πανέμορφη
φωλιά του, ψάλλοντάς τη παρηγοριᾶς κελαϊδητά,
μὰ τοῦ κάκου ! ἐκεῖνη λιώνει σιγαλὰ σιγαλὰ κι ἀρ-
γοπεθαίνει σὰ χειμωνιάτικο δεῖλι ! . . .

Νά, νά ! τὸ φτερούγι της κουνᾷ. Ἀχ ! ἄχ !
τῆς σβύεται ἡ πνοούλα ! . . . Ἀ ! . . .

Ψιλὴ πόνου λαλίτσα ἐνόθηξε μὲ τίς διθυραμβι-
κὲς ᾠδές, μὲ τίς ὁποῖες ἡ Φύση ὕμνολογοῦσε τοῦ
καλοῦ της τὸ γέρμα ! . . .

Ξαφνίστηκε ἡ παιδοῦλα μας ἀπ' τὴν ἄκακη λα-
λιά τοῦ ἀγαπημένου της χελιδονιοῦ, ἀνάγχε λιγάκι
τὸ πανώριό της κεφάλι, ἀναδευτήκανε τὰ ὀλόξανθα
μαλλιά της, κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ γιασεμιά της νοιώθανε
ἄγνωρη ἀνατριχίλα, νά, καὶ πέφτει στὸ μαργαριτα-
ρένιο της λαιμό, ὀλόλευκο πουπουλάκι ! . . .

— Τσαμένη μου Λευκὴ ! . . . Πόσο μὲ σφάζει,
νᾶξερες ! κι ὁ χαμὸς ὁ δικός σου ! . . . Μή ! . . .
Μή ! . . . νὰ χαρῆς ! . . . τὴν . . . ὁμορφιά σου ! . . .

*

Πόθο ἔλο εἶταν τῆς νυχτιάς ἐκείνης τὸ φεγγά-
ρι. Ξεφάντωνε στὰ παιχνίδια μὲ τῆς λίμνης τὰ χου-
σὰ νερά, ποῦ τᾶχε, τὸ μάγο, πλανεμένα ! Γυργα-
λητὰ εἶταν ἡ ἀρχὴ τοῦ παιχνιδιοῦ, φίλιὰ μαριόλικά
τὸ τέλος ! . . . Οἱ κυλαμιές, ζηλιάρες, τρελλοσιμίγανε
κι αὐτὲς μὲ τίς ἀνθοπνοές, ὠρνωμένες ἀπ' τὸν πό-
θο ! Μὲ χάρδια γλυκὰ ἀρχίναε τὸ παιχνίδι καὶ σὲ
γλυκὰ—γλυκὰ τέλειωνε φιλιὰ ! Καὶ πάλε ξαναρχίναε
γιὰ νὰ τελειώνῃ σὲ φιλιὰ ! . . .

Ἀποκαμωμένη ἀπ' τὸ μυστικὸ τέτοιου πανηγυ-
ριοῦ κοιμήθηκε ἡ παιδοῦλα ! . . .

Πόλη 1-5-911.

ΗΡ. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ